

Handläggare: Staffan Halleskog
Telefon: 05-508 36 203

Till
Äldrenämnden
den 3 november 2009

Reform skydd mot olyckor - en uppföljning med förslag till utveckling (Ds 2009:47)

Remiss från kommunstyrelsen (dnr 2109/2009)

Äldreförvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden beslutar att som svar på remissen överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Chatrin Engbo
t.f. direktör

Sammanfattning

Den 21 april 2009 tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att genomföra en uppföljning av den reform av räddningstjänstlagstiftningen som lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har inneburit.

Arbetsgruppen ska i första hand fokusera sitt arbete på att följa upp verksamheten i de frågor som innebar större förändringar när lagen om skydd mot olyckor infördes, i förhållande till tidigare räddningstjänstlagstiftning. Bland dessa frågor eller områden återfinns

- brandsyneinstitutet som ersattes av en ny ordning,
- införandet av nationella mål och handlingsprogram,
- intentioner om utökat och samordnat arbete för skydd mot olyckor i beslut för kommunerna,
- anläggningar med farlig verksamhet,
- kommunernas arbete med olycksundersökningar och erfarenhetsåterföring,
- utveckling av länsstyrelsernas tillsynsverksamhet samt
- kompetens och utbildning för kommunernas arbete med skydd mot olyckor

Lag om skydd mot olyckor trädde i kraft i januari 2004. Lagen föreskriver att staden ska ha ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten och för de risker för olyckor som finns i staden som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges hur stadens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.

Programmet omfattar alla stadens förvaltningar och bolag. Alla ska aktivt arbeta med att inventera, analysera, värdera, förebygga och åtgärda oönskade händelser inom sitt ansvarsområde. Arbetet handlar även om att se till att det finns beredskap för att mildra effekterna av eventuella störningar, förluster och skador. Stadens handlingsprogram beskriver det förebyggande arbetet och kraven som ställs på räddningstjänsten i Stockholms stad.

Staden har under de senaste åren gjort stora satsningar för att kvaliteten i stadens säkerhetsarbete ska öka. Under 2009 har samtliga förvaltningar och bolag tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för sina verksamheter. Detta kommer att medföra att staden kommer att ha en RSA som omfattar hela Stockholms stads organisation och verksamheter.

Flertalet av de föreslagna åtgärderna är sådana som vänder sig till andra statliga myndigheter. I de fall kommunerna blir involverade är det i första hand räddningstjänsten och staden centralt som blir involverade. Äldreförvaltningens medverkan i detta arbete är att beteckna som mycket marginellt.

Av remissen framgår generellt att antalet olyckor på nationell nivå minskat. För gruppen äldre är emellertid utvecklingen den att antalet olyckor ökat. Äldreförvaltningen är positiv till förslaget att ge uppdrag till lämpliga myndigheter att, i samverkan med berörda parter, ta fram förslag till nationella handlingsplaner för att motverka äldres olyckor och skador. Förvaltningen arbetar där det är möjligt förebyggande för att minska antalet olyckor och skador bland äldre.

Ärendet

Den 21 april 2009 tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att genomföra en uppföljning av den reform av räddningstjänstlagstiftningen som lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har inneburit. I juli 2009 beslutades om tillägg till arbetsgruppens riktlinjer med anledning av de frågor om brandskyddet som uppstått som följd av den s.k. Rinkebybranden som inträffade den 25 juli.

Enligt grunduppdraget ingår i arbetet att beskriva, analysera och värdera hur reformen, som har varit i kraft i fem år, har förverkligats i första hand i kommunerna och i vilken grad intentionerna bakom reformen har uppnåtts. Arbetsgruppen ska redovisa eventuella problem med genomförandet samt vilka stöd- och utvecklingsbehov som kan finnas för att förbättra och underlätta det fortsatta arbetet med reformen.

Arbetsgruppen ska i första hand fokusera sitt arbete på att följa upp verksamheten i de frågor som innebar större förändringar när lagen om skydd mot olyckor infördes, i förhållande till tidigare räddningstjänstlagstiftning. Bland dessa frågor eller områden återfinns

- brandsyneinstitutet som ersattes av en ny ordning,
- införandet av nationella mål och handlingsprogram,
- intentioner om utökad och samordnat arbete för skydd mot olyckor i beslut för kommunerna,
- anläggningar med farlig verksamhet,
- kommunernas arbete med olycksundersökningar och erfarenhetsåterföring,
- utveckling av länsstyrelsernas tillsynsverksamhet samt
- kompetens och utbildning för kommunernas arbete med skydd mot olyckor

I det tillägg i arbetsgruppens riktlinjer som beslutades den 30 juli 2009 framgår att det är av stor vikt att informationen om samhällets säkerhet och arbetet med skydd mot olyckor når enskilda, såväl personer som organisationer. Målsättningen är bl.a. att fördjupa kunskapen om vilka åtgärder människor själva kan och bör vidta för att stärka sitt brandskydd.

Nedan sammanfattas ett urval av viktigare förslag som arbetsgruppen lämnar för att stödja den fortsatta utvecklingen av reformen. Förslagen knyter an till de utvecklingsbehov som angetts ovan.

Brandskydd genom skriftlig redogörelse och kommunal tillsyn

Översyn av Räddningsverkets allmänna råd och kommentarer om skriftlig redogörelse för brandskyddet med syftena att det ska förenkla för den enskilde, anpassas till olika byggnader och verksamheter samt bättre kunna tjäna som underlag för kommunens tillsyn. Påbörjat arbete med en handbok för tillsyn bör fullföljas och omsättas i stöd till kommunerna i form av bl.a. utbildning. Länsstyrelserna bör i sin tillsyn kontrollera att kommunerna i sina handlingsplaner behandlar sin tillsyn på avsett sätt.

Regeringen bör överväga att i förordning införa behörighetskrav för den som ska förrätta tillsyn och att uppdra till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att utfärda närmare föreskrifter om vilken utbildning som ska krävas för sådan behörighet.

Stärkt brandskydd genom stöd till enskilda

Ta fram en nationell strategi för hur brandskyddet kan stärkas genom stöd till enskilda i form av bl.a. förbättrad kommunikation med särskilda grupper, t.ex. i områden där det bor en hög andel utrikes födda. En sådan strategi berör många aktörer och kan kräva särskilda insatser från staten för att få genomslag. Strategin kan, om det visar sig lämpligt, ingå som en del i en större strategi för kommunikation med enskilda i frågor om olycksrisker och säkerhetsarbete. Kommunerna bör i sina handlingsprogram analysera behoven av stöd och prioritera dessa insatser. Länsstyrelserna bör i tillsynen närmare följa upp kommunernas efterlevnad av lagstiftningens krav i dessa avseenden.

Brandskydd genom rengöring och brandskyddskontroll

Se över fristerna för brandskyddskontroll och pröva om mer enhetliga tidsfrister kan tillämpas och även pröva om nuvarande kompetenskrav på brandskyddskontrollanter kan vidgas så att även andra grundkompetenser än skorstensfejartekniker, efter lämplig kompetensutbildning, kan utnyttjas i verksamheten.

Målstyrning, handlingsprogram och ett bredare säkerhetsarbete

En rad åtgärder förslås i syfte att utveckla kommunernas arbete med målstyrning av säkerhetsarbetet. Förslagen syftar bl.a. till att

- utveckla riskanalysarbetet genom samordning av arbetet med riskanalyser enligt olika lagstiftningar,
- tydliggöra kraven på innehåll i handlingsprogrammen,
- underlätta och stödja ett bredare säkerhetsarbete i kommunerna,
- utveckla kommunernas målstyrning med flexibla mål samt med systematik för egenkontroll i form av uppföljning och förbättring, samt att
- kraven på att handlingsprogrammen ska fastställas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod bibehålls och upprätthålls.

Utveckla underlag och metoder i form av allmänna råd, handböcker, exempelsamlingar, statistik, analyser och utbildning samt, där bemyndiganden finns, föreskrifter som stöd för kommunernas arbete och länsstyrelsernas tillsyn i berörda frågor.

Arbetsgruppen har inte funnit skäl att nu föreslå att olika lagstiftningar inom säkerhetsområdet ska ses över och samordnas i syfte att underlätta kommunernas arbete med dessa frågor. Redan nu kan kommunerna om de så vill samordna process och planer för olika säkerhetsfrågor, även om dessa styrs av olika lagstiftningar. Fler och fler kommuner väljer ett sådant arbetssätt.

Farlig verksamhet

Eftersläpningen när det gäller analys, bedömning och beslut om farlig verksamhet är inte tillfredsställande, och berörda länsstyrelser bör snarast åtgärda detta. MSB bör följa upp detta arbete i sin tillsynsverksamhet.

Den tillsyn av farliga verksamheter som kommunerna bedriver bör ominriktas och i högre grad fokuseras på syftet med bestämmelserna att skapa tillräcklig beredskap för effektiva räddningsinsatser vid berörda verksamheter.

Olycksundersökningar och erfarenhetsåterföring

Utöka inslagen av olycksundersökningar och lärande i utbildningar. Vidare bör systemen för dokumentation och rapportering av olyckor samordnas och om möjligt integreras i ett gemensamt system, överväga om allmänna råd eller ytterligare handböcker bör tas fram.

Länsstyrelsernas tillsyn

Bedömningen är att länsstyrelsernas resurser för tillsyn är otillräckliga och behöver stärkas. Det gäller storleken på de resurser som totalt avdelas för tillsyn, det gäller kompetensen och det gäller arbetsformernas effektivitet.

Kompetens- och utbildningsfrågor

Bedömningen är att nuvarande utbildningssystem för skydd mot olyckor i stort är lämpligt utformat. För att möta behoven av flexibilitet i system bör emellertid MSB pröva om utbildningen i räddningsinsats för deltidsanställda kan genomföras med respektive utan utbildning i rökdykning, samt om utbildningen i räddningsledning kan differentieras och anpassas till deltidsstyrkornas förutsättningar.

MSB bör vidare pröva möjligheterna att, på beställning av kommuner, anordna kompletterande kurser för att ge kompetens som heltidsbrandman som påbyggnad på annan yrkesutbildning eller erfarenhet.

Statlig räddningstjänst

Brister har konstaterats i de statliga räddningstjänsternas handlingsprogram och förslag lämnats på åtgärder för att förbättra kvaliteten på dessa. Vidare föreslås att fora för samverkan och samordning mellan statliga räddningstjänstmyndigheter och mellan dessa och kommunerna skyndsamt inrättas. Även förslag som syftar till att utveckla tillsynen över de statliga räddningstjänsterna har lämnats.

Övrigt

Förslag har lämnats som syftar till att underlätta rekrytering av deltidsanställd personal inom räddningstjänsten. Även förslag med syfte att utveckla alternativa lösningar för att lösa säkerhets- och trygghetsfrågorna i orter med rekryteringssvårigheter har redovisats. Bland annat föreslås försök med s.k. trygghetsstyrkor.

Slutligen, som redan nämnts, föreslås att regeringen ger uppdrag till lämpliga myndigheter att, i samverkan med berörda parter, ta fram förslag till nationella handlingsplaner för att motverka dels äldres olyckor och skador, dels bränder i skolmiljöer.

De redovisade förslagen till åtgärder syftar till att utveckla och underlätta arbetet med skydd mot olyckor i enlighet med reformens intentioner. I detta ligger att dels effektivisera arbetet, dels ytterst minska riskerna, dvs. att minska antalet olyckor och begränsa skadorna av inträffade olyckor. För samhället som helhet innebär detta lägre kostnader.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Reform skydd mot olyckor - en uppföljning med förslag till utveckling” till äldrenämnden, Stadshus AB, stadsledningskontoret och Storstockholms Brandförsvärsförbund. Remisstiden är den 5 november 2009.

Ärendet har beretts av staben. Kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 27 oktober 2009. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 28 oktober 2009.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Lag om skydd mot olyckor trädde i kraft i januari 2004. Lagen föreskriver att staden ska ha ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten och för de risker för olyckor som finns i staden som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges hur stadens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.

En viktig del i handlingsprogrammet är stadens räddningstjänstverksamhet. Föreliggande program omfattar alla förvaltningar och bolag. Alla ska aktivt arbeta med att inventera, analysera, värdera, förebygga och åtgärda oönskade händelser inom sitt ansvarsområde. Arbetet handlar även om att se till att det finns beredskap för att mildra effekterna av eventuella störningar, förluster och skador. Stadens handlingsprogram beskriver det förebyggande arbetet och kraven som ställs på räddningstjänsten i Stockholms stad.

Handlingsprogrammet fokuserar på fyra mål att utveckla i stadens förvaltningar och bolag:

- *kunskap* om risker och olyckor,
- *planering* för att motverka olyckor,
- *förmåga* att hantera en olycka om den uppstår
- *samordning och en samlad bild* av arbetet.

Staden har under de senaste åren gjort stora satsningar för att kvaliteten i stadens säkerhetsarbete ska öka. Stadsledningskontoret har under 2008 och 2009 anordnat utbildningar för alla stadens bolag och förvaltningar. Under 2009 har samtliga förvaltningar och bolag tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för sina verksamheter. Detta kommer att medföra att staden kommer att ha en RSA som omfattar hela Stockholms stads organisation och verksamheter.

Flertalet av de föreslagna åtgärderna är sådana som vänder sig till andra statliga myndigheter. I de fall kommunerna blir involverade är det i första hand räddningstjänsten och staden centralt som blir involverade. Äldreförvaltningens medverkan i detta arbete är att beteckna som mycket marginellt.

Av remissen framgår generellt att antalet olyckor på nationell nivå minskat. För gruppen äldre är emellertid utvecklingen den att antalet olyckor ökat. Äldreförvaltningen är positiv till förslaget att ge uppdrag till lämpliga myndigheter att, i samverkan med berörda parter, ta fram förslag till nationella handlingsplaner för att motverka äldres olyckor och skador. Förvaltningen arbetar där det är möjligt förebyggande för att minska antalet olyckor och skador bland äldre.

Bilaga

Reform skydd mot olyckor - en uppföljning med förslag till utveckling (Ds 2009:47)